

ТИМЧЕНКО Г.П., НИКОЛАЄВСЬКИЙ Д.С.

ВІД «ЄСІТС» ДО «ЄСІКС» – ШВИДКА ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТІВ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРАВОСУДДЯFROM “UJITS” TO “UJICS” – RAPID TRANSFORMATION OF CONCEPTS
OF DIGITALIZATION OF JUSTICE

У статті розглядається сучасний стан цифрової трансформації судової системи України, пов'язаний із переходом від Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи до Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи. Аналізуються причини такого переходу, засади нової платформи та її очікуваний вплив на ефективність, прозорість і доступність цивільного судочинства.

Витоки цього процесу простежуються від Концепції ЄСІТС 2019 року, яка передбачала об'єднання електронного документообігу, електронних судових послуг, контакт-центрів і веб-порталів. Однак практична реалізація ЄСІТС виявила істотні архітектурні й управлінські недоліки. Система розвивалася не як цілісне цифрове середовище, а як сукупність неоднорідних програмних продуктів, частина яких базувалася на застарілих технологіях. Аудити 2023–2024 років підтвердили наявність проблем інтеграції, кібербезпеки, технічного боргу, недостатньої надійності та дублювання даних.

У статті обґрунтовується, що Концепція ЄСІКС від 2024 року має стати основою для переходу від простої комп'ютеризації робочих місць до єдиного судового інформаційного простору. Її основою є орієнтованість на людину, уніфікація, доступність, інклюзивність, управління даними, стійкість до кіберзагроз та незалежність від окремих постачальників технологій. Функціонально ЄСІКС спирається на компоновану мікросервісну архітектуру, що дозволяє створювати спеціалізовані підсистеми: електронне управління документами, «Електронний суд», відеоконференції, модернізований реєстр судових рішень, реєстр виконавчих документів, кадрові, фінансові, навчальні та аналітичні модулі.

Доводиться, що ЄСІКС має трансформаційні переваги порівняно з ЄСІТС: єдиний особистий простір користувача, інструменти для суддів і працівників апарату, інтелектуальний пошук, автоматизацію типових дій, планування засідань і посиленій захист даних. Водночас ця система не повинна бути фінальною точкою реформи: подальший розвиток має включати інструменти AI, прогнозу аналітику, семантичний пошук і підтримку Legal-Tech-рішень, здатних зміцнити правову інфраструктуру України.

Ключові слова: цифровізація правосуддя, ЄСІТС, ЄСІКС, електронний суд, мікросервісна архітектура, інформаційна безпека судочинства, електронне діловодство, штучний інтелект.

This article examines the current state of the digital transformation of Ukraine's judicial system, specifically the transition from the Unified Judicial Information and Telecommunications System to the Unified Judicial Information and Communication System. It analyzes the reasons for this transition, the principles underlying the new

© ТИМЧЕНКО Г.П. – доктор юридичних наук, провідний науковий співробітник відділу цивільно-правових наук (Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України) <https://orcid.org/0000-0003-4263-9948>

© НИКОЛАЄВСЬКИЙ Д.С. – аспірант відділу цивільно-правових наук (Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України) <https://orcid.org/0009-0000-9355-1992>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

platform, and its expected impact on the efficiency, transparency, and accessibility of civil proceedings.

The origins of this process can be traced back to the 2019 ESITS Concept, which envisaged the integration of electronic document management, electronic court services, contact centers, and web portals. However, the practical implementation of ESITS revealed significant architectural and managerial shortcomings. The system developed not as a cohesive digital environment, but as a collection of disparate software products, some of which were based on outdated technologies. Audits conducted in 2023–2024 confirmed the existence of issues related to integration, cybersecurity, technical debt, insufficient reliability, and data duplication.

The article argues that the 2024 ESICS Concept should serve as the foundation for the transition from simple computerization of workplaces to a unified judicial information space. Its foundation is centered on a human-centric approach, unification, accessibility, inclusivity, data management, resilience to cyber threats, and independence from individual technology providers. Functionally, ESICS relies on a modular microservice architecture, which allows for the creation of specialized subsystems: electronic document management, “Electronic Court,” videoconferencing, a modernized registry of court decisions, a registry of enforcement documents, and HR, financial, training, and analytical modules.

It is argued that ESICS offers transformational advantages over ESITS: a unified personal user space, tools for judges and court staff, intelligent search, automation of routine tasks, hearing scheduling, and enhanced data protection. At the same time, this system should not be the end point of the reform: further development should include AI tools, predictive analytics, semantic search, and support for LegalTech solutions capable of strengthening Ukraine’s legal infrastructure.

Key words: *digitalization of justice, UJITS, UJICS, electronic court, microservices architecture, judicial information security, electronic document management, artificial intelligence.*

Вступ. Українська правова наука вже сформувала певний масив досліджень, присвячених електронному правосуддю, електронному судочинству, електронному суду, окремим підсистемам ЄСІТС, дистанційній участі в судових засіданнях та процесуальним наслідкам використання інформаційних технологій у судовій діяльності. Зокрема, понятійне співвідношення категорій «електронне правосуддя», «електронне судочинство» та «електронний суд» у цивільному процесі України аналізувалося М. Зубашковим [1]; тенденції розвитку електронного судочинства у цивільному процесі та вплив карантинних обмежень на активізацію відповідних інструментів досліджувалися Ж. В. Васильєвою-Шаламовою та К. С. Кожемякіною [2]; перспективи розвитку електронного судочинства в Україні, зокрема в контексті ЄСІТС та ЄСІКС, були предметом уваги Д. Богатчук [3]; нормативно-правові та інституційні аспекти цифрової трансформації цивільного процесу, включно з переходом від ЄСІТС до ЄСІКС, розглядалися О. М. Жерьобкіним [4]; вплив цифровізації правосуддя на реалізацію принципів гласності та відкритості цивільного судочинства досліджувався А. І. Тимоновим [5]; окремі нормативно-правові аспекти електронного правосуддя в умовах воєнного стану аналізувалися Є. В. Курінним, В. К. Колпаковим та Д. С. Євтушенком [6]. Водночас комплексний аналіз переходу від ЄСІТС до ЄСІКС як зміни організаційно-правової та технологічної моделі судової інформаційної інфраструктури перебуває лише на етапі формування. Наявні праці переважно розглядають електронне правосуддя в ширшому доктринальному вимірі або аналізують окремі процесуальні інструменти, тоді як трансформація ЄСІТС у ЄСІКС потребує самостійної уваги як явище, що поєднує нормативну, інституційну, процесуальну та технологічну складові.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку судової системи України характеризується активним впровадженням інформаційних технологій у судочинство. Він відповідає загальносвітовим тенденціям цифрової трансформації державного управління та спрямований на підвищення ефективності, прозорості й доступності правосуддя.

Першим важливим кроком системної цифрової трансформації українських судів було прийняття Концепції побудови ЄСІТС – Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України № 1096 від 07.11.2019 р. [7]. Відповідно до неї «широке впровадження інформаційних технологій в роботу судів, органів

та установ системи правосуддя, а також автоматизація їх діяльності – ключовий аспект Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки» схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276» [8].

ЄСІТС мала об'єднати діловодство, електронний суд, контакт-центри та вебпортали в єдиний механізм функціонування судової влади. Однак її реалізація виявила архітектурні та управлінські проблеми. Головним недоліком стала часткова автоматизація: замість цілісного ядра системи або гнучкої багатокomпонентної архітектури окремі елементи розроблялися і впроваджувалися розрізнено. Як наслідок, система не завжди витримувала необхідні навантаження, мала обмежені можливості інтеграції з іншими державними сервісами, зокрема порталом «Дія», та створювала незручності для користувачів.

Визнання цієї проблеми запустило проектування нової архітектури – ЄСІКС, Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи. У Концепції прямо зазначено: «У взаємодії ВРП, ДСА, Міністерства цифрової трансформації України і за сприяння Проєкту ЄС «Право-Justice» та програми USAID «Справедливість для всіх» у 23–24 рр. проведено технічний і функціональний аудити ЄСІТС, за результатами яких підтверджено технічну застарілість, архітектурну неспроможність і функціональну обмеженість Системи, та надано рекомендації щодо розроблення нової системи» [9, с. 8]. У лютому 2024 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до КПК України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи», що стало формальною точкою відліку для запуску нової платформи [10].

Нова Концепція ЄСІКС змінює підхід: в її основі лежить не комп'ютеризація робочих місць, а створення єдиного інформаційного простору, побудованого на людиноцентричності, взаємодії між інформаційними системами та гарантіях кібербезпеки. ЄСІКС розглядається як інтегрована й функціонально узгоджена система, покликана усунути технологічні та організаційні вади попередньої моделі.

Необхідність переходу була зумовлена неспроможністю ЄСІТС відповідати сучасним навантаженням. Аудити 2023–2024 років засвідчили, що попередня система фактично становила розрізнену сукупність програмних продуктів із різними технологічними основами. Застаріла архітектура унеможливлювала ефективну інтеграцію між модулями, спричиняла технічні помилки і збої та знижувала надійність судочинства. Розробники нової системи прямо вказують: «Частина із зазначених систем містить архітектуру та технологічний стек з 1990-х та початку 2000-х рр. і непридатні для модернізації, решта – побудовані на більш сучасних, але також вже застарілих технологіях, що спричиняє збої в роботі та створює ризики інформаційної безпеки та втрати даних» [9, с. 8].

Фрагментованість середовища вимагала від користувачів адаптації до різнорідних інтерфейсів, а відсутність необхідного функціоналу для окремих процесуальних ролей, зокрема помічників суддів, обмежувала оптимізацію судового процесу. Проблему поглиблювали прогалини у сфері кіберзахисту, недостатнє резервування та відсутність активної підтримки базових програм діловодства. У сукупності це сформувало технічний борг, який неможливо було подолати простим доопрацюванням ізольованих модулів.

Усвідомлення цих обмежень лягло в основу нової парадигми -розбудови ЄСІКС як цілісного інтегрованого середовища. Головним вектором стала орієнтація на кінцевого споживача послуг і безперервність процесів. «Метою ЄСІКС є створення ефективного, прозорого та доступного правосуддя для всіх учасників судових процесів» [9, с. 12]. Ця мета передбачає єдину комунікаційну платформу на сучасній модульній архітектурі, яка дозволяє гнучко налаштовувати підсистеми, забезпечує уніфікацію та усуває дублювання даних.

Практичним інструментом реалізації цієї мети має стати персональний простір у форматі універсального застосування, який об'єднує електронні сервіси в єдиному користувацькому середовищі. Він має забезпечити швидкий обмін електронними документами всередині судової влади, з державними реєстрами та інформаційно-комунікаційними системами органів досудового розслідування. Водночас ЄСІКС має залишатися придатною для подальшого вдосконалення, зокрема через використання інструментів ШІ для аналітичної обробки судової практики та правової інформації.

Формування нової моделі вимагає не лише оновлення програмного коду, а й іншої логіки проектування. Її зміст втілено у принципах людиноцентричності, доступності та інклюзивності, якісного управління даними, уніфікації і єдності, інтероперабельності, захищеності й надійності, технологічної незалежності від розробника, використання технологічної спадщини, збереження

історичних даних, зворотної сумісності, ефективності, доцільності, своєчасності та сприяння самопредставництву.

Уніфікація передбачає єдину систему, у якій органи судової влади використовують спільні класифікатори, шаблони та довідники. Такий дизайн унеможливило дублювання даних, спрощує розробку та підвищує керованість інфраструктури. Централізований підхід пов'язаний також із резервуванням інформації на рівні географічно розподілених дата-центрів та здатністю системи швидко відновлюватися після збоїв.

Обов'язковою умовою життєздатності нової архітектури є інтероперабельність, яка має вивести судову інформаційну інфраструктуру зі стану часткової технологічної ізоляції. Йдеться про автоматизовану взаємодію з іншими державними електронними ресурсами, національними реєстрами та комплексами досудового розслідування. Усі ці принципи підпорядковані формуванню інклюзивного й прозорого інформаційного простору. «Пріоритетом при проектуванні та розробці Системи повинні бути потреби та інтереси користувачів, зручність та інтуїтивність користувацьких інтерфейсів Системи» [9, с. 14].

Створення єдиного персонального простору має підвищити прозорість судових процедур, забезпечити інструменти громадського контролю та сприяти самопредставництву в суді. Очікуваним наслідком є також економія ресурсів, підвищення якості доступу до правосуддя, стабільності процедур та довіри до судової влади.

Функціональна архітектура ЄСІКС будується навколо модульності. На відміну від монолітних і малорухомих рішень минулого, модульний підхід дозволяє використовувати незалежні компоненти, які поєднуються у спеціалізовані підсистеми залежно від процесуальних чи управлінських потреб. «У певній конфігурації ці компоненти утворюють унікальну, завершену та самодостатню функціональну підсистему, доступну користувачу в його єдиному персональному просторі» [9, с. 21]. Це дозволяє багаторазово використовувати вже наявні алгоритмічні та функціональні рішення, зокрема модулі розпізнавання тексту, ідентифікації чи оплати.

Ядром цього контуру є підсистема електронного документообігу суду, що забезпечує управління життєвим циклом електронної справи: від автоматизованого розподілу позовних заяв до формування цифрового архіву та інтеграції з інформаційними комплексами досудового розслідування. Логічним продовженням є підсистема «Електронний суд», яка розвивається як універсальний персональний кабінет для громадян і професійних правників.

Важливим елементом безперервності доступу до правосуддя, особливо в умовах воєнного стану, стала підсистема відеоконференцз'язку. Вона має забезпечувати стабільну роботу, захищений канал комунікації для дистанційних слухань та можливість автоматичного стенограмування. «Підсистема може бути застосована для забезпечення можливості участі в судовому засіданні в режимі відеоконференції у приміщенні суду або поза його межами, проведення онлайн-нарад, здійснення прийому громадян тощо» [9, с. 25]. Цінність цього модуля підтверджує статистика: станом на кінець 2024 року в підсистемі було зареєстровано понад 140000 користувачів, з якими проведено більше 2,5 млн судових засідань [11].

Окремий блок модулів відповідає за фіксацію та виконання результатів судового розгляду. Єдиний державний реєстр судових рішень трансформується у розвинену аналітичну базу з інструментами змістового пошуку та автоматизованого знеособлення текстів за допомогою алгоритмів ШІ. «Підсистема «Єдиний державний реєстр судових рішень» – це функціональна підсистема ЄСІКС, призначена для збирання, обліку (реєстрації), накопичення, зберігання, захисту, пошуку та перегляду копій електронних примірників судових рішень або окремих думок суддів» [9, с. 27]. Синхронно з ним має працювати Єдиний державний реєстр виконавчих документів, призначений для автоматизації створення, обліку та направлення виконавчих листів до органів примусового виконання.

Функціональну структуру ЄСІКС доповнюють модулі внутрішнього адміністрування: управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю, «Суддівське досьє» і управління навчанням. Вони мають забезпечити єдиний цифровий контур бухгалтерського обліку, кадрової інформації, оцінювання професійної діяльності суддів і кандидатів, а також формування індивідуальних освітніх траєкторій працівників судової влади.

Перехід до нової архітектури має змінити підхід до автоматизації судочинства, перетворивши її з комп'ютеризації на глибоку цифрову трансформацію. Головною перевагою ЄСІКС є наявність єдиного персональний простір користувача, що усуває необхідність роботи в багатьох несумісних інтерфейсах. Платформа також пропонує інструменти для суддів і працівників апарату: автоматизоване формування проєктів процесуальних документів, інтелектуальний пошук судової практики та календарне управління залами судових засідань.

«Архітектурна гнучкість Системи повинна забезпечувати можливість налаштування ділових процесів та шаблони документів через адміністративну панель Системи, а застосування відкритого стеку технологій дає змогу залучати широкий перелік розробників для подальшого доопрацювання та розвитку функціональності та запуску нових компонентів» [8, с. 51]. Важливе значення має також інформаційна безпека: багатофакторна автентифікація, шифрування каналів передачі даних та географічно розподілене резервування інформації мають гарантувати цілісність судових справ навіть в умовах критичних інфраструктурних пошкоджень.

Трансформація від ЄСІТС до ЄСІКС є стратегічним кроком держави в умовах воєнного стану та активної євроінтеграції. Модульна архітектура, орієнтація на потреби користувача та інтегрованість з державними реєстрами закладають фундамент ефективного цифрового правосуддя, здатного оптимізувати ресурси судів, прискорити строки розгляду справ і мінімізувати корупційні ризики завдяки прозорості процесуальних етапів.

Водночас ЄСІКС є необхідним, але базовим рівнем для сучасної європейської держави. Уже сьогодні постає питання її подальшого вдосконалення: інтеграції алгоритмів ШІ для автоматизованого аналізу судової практики, аналітичної підтримки роботи з правовою інформацією та змістового пошуку по матеріалах справ. Тому нову систему доцільно сприймати не як фінальну точку реформи, а як основу для майбутніх інновацій у сфері цифрової трансформації судової влади.

Висновки. Успішне функціонування ЄСІКС здатне стати каталізатором відновлення довіри суспільства до судової гілки влади. «Це в свою чергу сприятиме установленню та гарантуванню виконання суспільного договору, покращенню інвестиційного клімату в країні, ствердженню міжнародного іміджу України як держави з високим індексом верховенства права» [3, с. 53]. Отже, ЄСІКС має розглядатися не як локальний інформаційно-технологічний проєкт, а як інструмент утвердження справедливості та законності. Водночас держава має приділяти більше уваги розвитку Legal Tech-стартапів, які можуть посилити державну правову інфраструктуру в результаті надання стартапам повноцінного, але безпечного та регульованого доступу до неї.

Список використаних джерел:

1. Зубашков М. Проблема співвідношення понять «електронне правосуддя», «електронне судочинство» та «електронний суд» в цивільному процесі України. *Нове українське право*. 2024. Вип. 3. С. 165–172. DOI: 10.51989/NUL.2024.3.21.
2. Васильєва-Шаламова Ж. В., Кожемякіна К. С. Електронне судочинство у цивільному процесі України: тенденції розвитку та вплив карантину. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 78–81. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-3/15.
3. Богатчук Д. Перспективи розвитку електронного судочинства в Україні. *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки*. 2025. Т. 15. С. 19–44. DOI: 10.18523/2617-2607.2025.15.19-44.
4. Жерьобкін О. М. Динаміка діджиталізації цивільного процесу: нормативно-правові та інституційні аспекти. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 8(38). С. 485–503. DOI: 10.52058/2786-6300-2025-8(38)-485-503.
5. Тімонов А. І. Принцип гласності та відкритості в цивільному судочинстві в умовах цифровізації правосуддя. *Право і суспільство*. 2025. № 2. С. 104–115. DOI: 10.32842/2078-3736/2025.2.16.
6. Курінний Є. В., Колпаков В. К., Євтушенко Д. С. Електронне правосуддя в умовах воєнного стану: нормативно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 9. С. 426–429. DOI: 10.32782/2524-0374/2025-9/90.
7. Концепція побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи : затв. наказом Державної судової адміністрації України від 07.11.2019 № 1096. URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/media/ЕСІТС_Conceptia.pdf
8. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015 № 276/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2762015-19002>
9. Концепція Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи (ЄСІКС). Державна служба адміністрація України. 2024. URL: <https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/news/Kontseptisia%20ESIKS.pdf>

10. Рада ухвалила поетапне впровадження Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи. *Укрінформ*. 23.02.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3831233-rada-uhvalila-poetaпne-vprovadzenna-edinoi-sudovoi-informacijnokomunikacijnoi-sistemi.html>

11. Цифровізація судочинства: ключові завдання. *Юридична газета*. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/cifrovizaciya-sudochinstva-klyuchovi-zavdannya.html>

Дата першого надходження статті до видання: 05.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026